

Informatienota

Invoering verblijfsvoorwaarde voor inschrijving in het volwassenenonderwijs (OD XXI, artikel IV.7)

16 mei 2011

---

1. Aanleiding

Op 19 mei ligt OD XXI ter stemming voor in de commissie onderwijs van het Vlaams Parlement. Eén van de maatregelen hierin opgenomen in het hoofdstuk volwassenenonderwijs, is de bijkomende inschrijvingsvoorwaarde van het wettig verblijf. Deze bijkomende inschrijvingsvoorwaarde geldt niet alleen voor NT2 maar voor alle opleidingen in het volwassenenonderwijs.

Met deze nota willen we als afgevaardigd bestuurders van de consortia volwassenenonderwijs wijzen op de praktische consequenties voor de centra volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie bij het invoeren van deze maatregel. Omdat andere groeperingen zoals vakbonden, koepels en het Kruispunt Migratie-Integratie vanuit hun expertise reeds reacties formuleerden wat betreft de juridische en sociale gevolgen van deze maatregel, zullen we deze argumenten niet herhalen in onze nota, maar we onderschrijven deze standpunten.

Niettegenstaande onze bedenkingen en bekommernissen bij het doorvoeren van de maatregel zoals beschreven in artikel IV.7, zijn we erkentelijk voor de inspanningen die de overheid levert teneinde een oplossing te vinden voor de problematiek van de wachtlijsten voor NT2. We vrezen echter dat de beleidskeuze om mensen van een onderwijsaanbod uit te sluiten hiervoor weinig soelaas zal bieden. Enerzijds menen we dat de maatregel niet in verhouding staat met de nagestreefde doelstelling. Zo worden mensen zonder wettig verblijf niet alleen uitgesloten van de lessen NT2 in het volwassenenonderwijs, maar van alle opleidingen in het volwassenenonderwijs. De maatregel reikt m.a.w. veel verder dan alleen het oplossen van de problematiek van de wachtlijsten NT2. Anderzijds zijn we van mening dat er andere, meer doeltreffende, maatregelen genomen kunnen en moeten worden om de problematiek van de wachtlijsten NT2 op te lossen. Het is niet aan de sector (volwassenen)onderwijs om het falende asiel- en migratiebeleid van de federale overheid op te vangen.

2. Gevolgen voor de onderwijs- en omgangstaal

Kinderen van ouders zonder een wettig verblijf hebben recht op onderwijs (zoals in de memorie van toelichting ook wordt aangegeven), maar de ouders zouden dit recht niet meer hebben. **Aan de ouders wordt het leren van onderwijstaal, maar ook het leren van de taal waarin de communicatie met de school van hun kinderen gebeurt de facto ontzegd.** Leerkrachten zullen deze ouders niet meer kunnen doorverwijzen naar cursussen Nederlands als mogelijke oplossing voor de communicatieproblematiek.

Hoe moeten we hiernaast het beleid interpreteren en toepassen dat cursussen NT2 voor ouders in de school van hun kinderen stimuleert (zie "Ouders in Interactie")? Deze cursussen blijven toegankelijk voor de ouders van kinderen met wettig verblijf, maar niet voor de ouders zonder wettig verblijf. Hoe moeten scholen hiermee omgaan?

Welke effecten zal dit hebben op de studieresultaten en de schoolvoortgang van deze kinderen? Het is ontegensprekelijk zo dat -zeker in kleuter- en lager onderwijs- de betrokkenheid van de ouders essentieel is voor de schoolloopbaan van de kinderen. En is kennis van de omgangstaal geen essentiële voorwaarde om betrokken te zijn?

3. Vragen bij de concrete uitvoerbaarheid van de maatregel

De uitvoering van de maatregel zal voor onduidelijke en dubbelzinnige situaties zorgen, waarvoor het volwassenenonderwijs onterecht met de vinger zal gewezen worden en in oplossingen zal moeten voorzien. Ter illustratie een niet ondenkbaar voorbeeld van een mogelijke concrete situatie:

Volgens de regelgeving zullen mensen jonger dan 18 jaar wel zonder wettig verblijf kunnen deelnemen aan het volwassenenonderwijs. Indien ze op hun 17^e inschrijven voor een opleiding en ze hebben op hun 18^e nog geen wettig verblijfsdocument (wat niet ondenkbaar is), kunnen ze voor het vervolgaanbod niet meer inschrijven. Hetzelfde geldt voor mensen (18+) met een verblijfsdocument van beperkte duur dat niet verlengd wordt (en dus ingetrokken). Als men voor een module inschrijft op het moment van wettig verblijf en slaagt, kan men bij gebrek aan een geldig verblijfsdocument (na intrekking) niet inschrijven in de vervolgmodes. Hoe kan een centrum dit opvolgen? En wat is de maatschappelijke en persoonlijke kost van dergelijke kafkaïaanse situatie?

Ook stellen we ons vragen bij de doorstroming na de OKAN-klas (Onthaalklas Anderstalige Nieuwkomers). Een aantal centra met een aanbod tweedekansonderwijs zijn bezig om een doorstroom van de OKAN-klassen beter mogelijk te maken in het kader van doelgroepen –en integratiebeleid. Moeten centra binnenkort aan hun cursisten de mededeling doen dat men wel de geknipte opleiding en doorstroomafspraken heeft, maar dat hij of zij niet mag mee doen?

4. Bijkomende administratieve overlast

Voor een overheid die administratieve vereenvoudiging als doel stelt en vooropstelt dat ze “de papierberg wil wegwerken en streeft naar meer kwaliteitsvolle regelgeving”¹ willen we wijzen op het tegendeel bij effectieve invoering van deze maatregel.

Het uitvoeren van de maatregel zal zorgen voor bijkomende administratieve overlast, zowel voor de centra als voor de Huizen van het Nederlands om alle controles uit te voeren. **Vermits de maatregel stelt dat het een inschrijvingsvoorwaarde is, moet per module telkens opnieuw nagegaan worden of iemand nog wettig in ons land verblijft of niet.** De modularisering van het aanbod binnen het volwassenenonderwijs (waarbij modules kort zijn: 60 lestijden voor de centra voor basiseducatie en 120 lestijden voor de centra voor volwassenenonderwijs) is bijna volledig doorgevoerd en zal tegen 2012 een feit zijn. **De bijkomende administratieve belasting van de centra is dus zeer reëel.**

Daarenboven lijkt het niet onmogelijk dat cursisten die dan wel legaal in België verblijven, maar niet (tijdig) de juiste papieren binnen brengen, dreigen uitgesloten te worden van lessen en waardoor het invoeren van de maatregel zijn doel voorbij schiet.

1

http://www.vlaanderen.be/servlet/Satellite?pagename=Infolijn/View&c=Solution_C&p=1186804409590&cid=1082538550991

5. Reëel risico op nieuwe versnippering van het aanbod NT2

Het lijkt ons waarschijnlijk dat deze maatregel zal leiden tot het ontstaan van goedbedoelde vrijwilligersinitiatieven om de mensen die uit de boot vallen toch de kans te bieden om Nederlands te leren. Deze initiatieven zullen ongetwijfeld ook cursisten die hier wel wettig verblijven aantrekken. **Hierdoor dreigt opnieuw een versnippering van het aanbod te ontstaan en komt de professionalisering van het NT2-onderwijs, waaraan jarenlang veel aandacht is besteed, opnieuw op de helling te staan.** Deze trend -waarbij we vaststellen dat allerlei vrijwilligersinitiatieven opnieuw de plaats innemen van een professioneel uitgebouwd NT2-aanbod- zien we overigens ook al ontstaan n.a.v. de problematiek van de wachtlijsten NT2 in sommige regio's.

6. Gevolgen voor het aanbod in de gevangenissen

Illegale vreemdelingen die opgesloten zijn in een gevangenis bevinden zich niet in de mogelijkheid om terug te keren naar hun land van oorsprong, precies omwille van hun detentie. Het zou dan ook bijzonder onfair zijn om hen onderwijs te ontzeggen op basis van hun illegaal verblijf. Tijdens hun detentieperiode is het immers de rechter die hen aan België bindt.

Illegale anderstaligen zullen niet meer in staat zijn om een beetje Nederlands te leren om zich een weg te vinden in het gevangenisregime. Kennis van de taal maakt de detentieperiode een stuk humaner. **Niet alleen de illegale vreemdelingen zullen hier de gevolgen van ondervinden, maar ook de legale anderstaligen, die cursussen Nederlands geschrapt zullen zien worden omdat het publiek voor de lessen aanzienlijk krimpt en de toch al moeilijk haalbare deler al helemaal niet meer gehaald zal worden.**

Een bijkomende vraag is hoe men gaat controleren of een gedetineerde al dan niet legaal in het land verblijft. Justitie beschikt wat dit betreft niet over complete data. Wanneer het niet nodig is voor het reclasseringsdossier van de gedetineerde, wordt deze informatie immers niet opgevraagd bij de DVZ.

7. Besluit

Eens te meer blijkt dat de uitvoering van de opdrachten van de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie door andere beleidskeuzes wordt bemoeilijk en in het gedrang komt. **Centra worden telkens opnieuw geconfronteerd met nieuwe en een veranderende beleidskeuzes, dienen zich te verdiepen in nieuwe en bijkomende regelgeving waarbij de planlast verhoogt.** Het wordt steeds moeilijker om hun "core business" (nl. het aanbieden van kwalitatief onderwijs) te verzorgen, voluit in te zetten op afstemming en intussen ook te streven naar het verhogen van de deelname aan levenslang leren in onze maatschappij.